

ки особа яку «представляють» померла до відкриття спадщини. «Представник» спадкоємця не представляє нікого, крім себе. У зв'язку з цим у науковій літературі давно пропонується замінити термін «спадкування правом представлення» на термін «успадкування покоління» або «поділ покоління», оскільки термін «спадкування за правом представлення» неправильно відображає сутність цього явища.

Список використаної літератури:

1. Ромовська З. В. Українське цивільне право. Спадкове право : підручник / З. В. Ромовська. – К. : Алерта ; КНТ ; ЦУЛ, 2009. – С. 189.
2. Спадкове право: навч. посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / кол. авт. ; кер.авт. кол. канд. юрид. наук, доц. Нестерцова-Собакарь О.В. – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр.справ. 2017. – 164 с.
3. Желіховська Ю. В. Поняття та юридична природа спадкового представлення. Ученые записки Таврического национального университета им. В. И. Вернадского Серия «Юридические науки». Том 26 (65). 2013. № 2-1 (Ч. 1). С. 261-265.
4. Серебровский В.И. Избранные труды по наследственному и страховому праву / В.И. Серебровский. – Мю: Статут, 1997. – С. 210. – (Классика российской цивилистики)
5. Грейдин О.О. О некоторых проблемах, связанных с неоднозначным применением норм при наследовании по закону / О.Грейдин // Мала енциклопедія нотаріуса. – 2007. – № 3. – С. 19-22.
6. Ухвала колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 16 вересня 2009 р.. Справа № 6-9785св09 // Єдиний державний реєстр судових рішень України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/4965561>.

Ключові слова: спадкове право, право представлення, спадщина, заповіт.

Ключевые слова: наследственное право, право представления, наследство, завещание.

Key words: hereditary law, right of representation, heritage, will.

ЦИБУЛЬСЬКА ОЛЬГА ЮРІЇВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВА НА ОБОВ'ЯЗКОВУ ЧАСТКУ

Нормами Книги шостої Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) закріплено два види спадкування: за заповітом та за законом (стаття 1217 ЦК України). Причому спадкування за заповітом є пріоритетним. Адже спадкування за законом може відбуватись лише за відсутності останнього, не охоплення ним всієї спадщини, визнання його

недійсним або внаслідок його нікчемності, відмови або неприйняття спадщини спадкоємцями за заповітом, а також внаслідок усунення спадкоємців за заповітом від права на спадкування (частина друга статті 1223 та стаття 1224 ЦК України).

Одним із проявів принципу диспозитивності, що є «домінуючим» принципом в сфері приватноправових відносин, є можливість особи скласти заповіт на випадок своєї смерті, зміст якого будуть складати будь-які його розпорядження і яким буде охоплюватись або все спадкове майно, або тільки його частина.

Разом із тим, не слід забувати і про існування норм в цивільному праві, що мають імперативний характер. Яскравим прикладом слід вважати норми статті 1241 ЦК України, зміст яких спрямований на регулювання спадкових правовідносин, де є місце здійсненню права на обов'язкову частку. Так, за загальним правилом, є чітко визначеним частиною першою цієї статті коло осіб, які мають право на таку частку. До них відносяться:

- малолітні, неповнолітні, повнолітні непрацездатні діти спадкодавця;
- непрацездатна вдова (вдівець) спадкодавця;
- непрацездатні батьки спадкодавця.

Розмір обов'язкової частки, за загальним правилом, дорівнює $\frac{1}{2}$ тієї частки спадщини, яка належала б зазначеним особам у випадку спадкування ними за законом. Цей розмір може бути зменшений судом з урахуванням відносин між цими спадкоємцями та спадкодавцем, а також інших обставин, які мають істотне значення.

Доцільно відзначити, що право на обов'язкову є можливим для здійснення зазначеними особами, якщо було складено заповіт на все спадкове майно, або на таку його частку, яка частково поглинає $\frac{1}{2}$ тієї частки спадщини, яка належала б зазначеним особам у випадку спадкування ними за законом.

Цікавою є ситуація, яка може виникати внаслідок встановлення в заповіті заповідального відказу (ст. ст. 1237 – 1239 ЦК України), і яка зі змісту норм, передбачених частинами 2-3 статті 1241 ЦК України, може породжувати два можливих випадки:

- по-перше, відказоодержувачем призначено спадкоємця, який має право на обов'язкову частку;
- по-друге, спадкоємцем за заповітом, обтяженим заповідальним відказом, є спадкоємець, що має право на обов'язкову частку.

В першому випадку до обов'язкової частки у спадщині буде зараховуватись вартість заповідального відказу, встановленого на користь особи, яка має право на обов'язкову частку (тобто відказоодержувача).

В другому випадку будь-які обмеження та обтяження, встановлені у заповіті для спадкоємця, який має право на обов'язкову частку у спадщині, будуть дійсними лише щодо тієї частини спадщини, яка перевищує його обов'язкову частку. Тобто обмеження та обтяження, що виникатимуть зі змісту дії, яка є предметом заповідального відказу, повністю або частково можуть поглинатися обов'язковою часткою і залишати-

муться дійсними лише щодо тієї частини спадщини, яка перевищує розмір цієї частки.

Разом із тим, залишається відкритим питання щодо оцінки та визначення вартості обмеження та обтяження, зокрема, у вигляді встановленого заповідальним відказом сервітуту. Відповіді на це питання на нормативному рівні не існує, так само є відсутньою і судова практика по вирішенню цієї проблеми. Зазначене, в свою чергу, на практиці може ускладнювати процедуру здійснення та оформлення права на спадщину не тільки спадкоємцями, які мають право на обов'язкову частку, а також іншими спадкоємцями та третіми особами, на користь яких були встановлені майнові вигоди у вигляді заповідального відказу тощо.

Список використаної літератури:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40-44. – Ст. 356.

Ключові слова: спадкове право, обов'язкова частка спадщини, спадщина, заповіт.

Ключевые слова: наследственное право, обязательная доля наследства, наследство, завещание.

Key words: hereditary law, obligatory heritage, heritage, will.

ЧАНИШЕВА АЛІНА РАШИДІВНА

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри цивільного права, доктор юридичних наук, доцент

ДОПОМІЖНІ ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СТРУКТУРІ ЗМІСТУ ЗОБОВ'ЯЗАЛЬНИХ ВІДНОСИН

Допоміжні організаційні, організаційно-інформаційні та інформаційні зобов'язання – це широкий клас цивільно-правових явищ. Вони потребують належної уваги, бо без такої уваги виникає загроза формулювання наукових положень, що є правильними, але тільки в певних межах. Так, заперечуючи О.О. Красавчикову, О.С. Іоффе писав, що організованість є невід'ємною властивістю суспільних відносин, її неможливо відсікати від правової організації відносин і визнавати окремим цивільно-правовим організаційним відношенням [1, с. 264]. Ця думка є вельми плідною. Але ж будь-яка істина має межі, в яких вона залишається такою. В основних майнових зобов'язаннях неможливо відірвати, наприклад, обов'язки дотримання строків передання відчужуваних товарів набувачеві, доставити товар покупцеві тощо від змісту зобов'язання щодо передання товарів. Це – обов'язки організаційного змісту, які повністю інтегровані до змісту відповідного основного майнового зобов'язання. Проте є численні організаційні відноси-